

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K
J M É N E M R E P U B L I K Y

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Evy Zavrtálkové a soudkyň JUDr. Evy Placzkové a JUDr. Kristiny Žídkové v právní věci osvojitele **Romana K.**, nar. xxx, bytem xxx, a osvojence **Jakuba K.**, nar. xxx, bytem v xxx, **o zrušení osvojení**, k odvolání osvojitele proti rozsudku Okresního soudu v Olomouci ze dne 18.5.2017, č.j. 21 C 18/2017-28,

t a k t o :

I. Rozsudek okresního soudu **se potvrzuje.**

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Olomouci rozsudkem **zamítl** návrh osvojitele na zrušení osvojení osvojenice Jakuba K., nar. xxx “rozhodnutím“ Okresního soudu v Olomouci, č.j. 39 Nc 1051/2011 ze dne 5.9.2011 s účinností od 1.2.2017. Účastníkům nepřiznal právo na náhradu nákladů prvostupňového řízení.

Osvojitel proti rozsudku podal včasné odvolání s námitkou, že okresní soud měl jeho návrhu vyhovět, neboť zrušení osvojení si přejí obě procesní strany. Soud nemůže nutit účastníky řízení, aby setrvali v poměru osvojitele a osvojenice proti jejich vůli. Dovožoval, že byla zachována lhůta ke včasnému podání návrhu na zrušení osvojení k datu 7.10.2016. V případě osvojenice se jedná o zletilou osobu a nepřejí-li si osvojitel i osvojenec setrvat v tomto rodinném poměru, měl okresní soud žalobě vyhovět.

Osvojenec se k odvolání osvojitele nevyjádřil.

Přezkum věcné správnosti rozsudku okresního soudu na podkladě včasného odvolání osvojitele proběhl podle § 214 odst. 1) o.s.ř. u odvolacího jednání v nepřítomnosti obou účastníků řízení. Účastníci byli k odvolacímu jednání včas a řádně předvoláni. Jak je zřejmé z obsahu úředního záznamu ze dne 7.8.2017, osvojitel svou neúčast u odvolacího jednání telefonicky omluvil a vyjádřil souhlas s tím, aby odvolací jednání proběhlo v jeho nepřítomnosti. Osvojenec předvolání k jednání obdržel (vložením písemnosti do domovní schránky adresáta) dne 3.8.2017. K odvolacímu jednání se nedostavil a svou neúčast u odvolacího jednání neomluvil.

Odvolání osvojitele není důvodné.

Odvolací soud zjistil z obsahu spisu, že osvojitel podal **dne 20.1.2017** u OS Olomouc žalobu o zrušení osvojení, o němž rozhodl Okresní soud v Olomouci **rozsudkem** ze dne 5.9.2011, **sp. zn. 39Nc 1051/2011**. V žalobě uvedl, že důvodem pro podání žaloby jsou neshody mezi osvojitelem a osvojenecem, pro které spolu přerušili komunikaci. O osvojenice se v posledních měsících začal zajímat jeho biologický otec. Osvojenec se zrušením osvojení údajně souhlasí. Z podání osvojenice jako reakce na usnesení OS v Olomouci ze dne 26.1.2017 (viz č.l. 9) plyne, že osvojenec je občanem České republiky s trvalým pobytem na území České republiky a se žádostí o zrušení osvojení vyjádřil souhlas. OS usnesením ze dne 26.1.2017 řízení zastavil a Krajský soud v Ostravě usnesením č.j. 56 Co 78/2017-19 ze dne 30.3.2017 usnesení změnil ve výroku o zastavení řízení tak, že řízení se nezastavuje. Jednání OS v Olomouci ze dne 18.5.2017, u kterého okresní soud

vyhlásil rozsudek ve věci samé, proběhlo bez účasti obou účastníků řízení. Ti se na předvolání k jednání k soudu nedostavili a svou neúčast u jednání neomluvili.

Z obsahu **rozsudku** Okresního soudu v Olomouci, **č.j. 39Nc 1051/2011-128** ze dne 5.9.2011, jehož právní moc nastala 14.10.2011, plyne, že rozsudkem okresní soud rozhodl tak, že tehdy nezl. Jakub M., nar. xxx z rodičů Silvie K., rozené D. a Romana M., se od právní moci rozsudku stává osvojencem osvojitele Romana K., rakouského státního občana. Rodinněprávní vztahy mezi tehdy nezl. Jakubem a jeho rodiči zanikají. Osvojení se vyslovuje jako zrušitelné. Příjmení osvojence bude nadále „K.“. Osvojitel Roman K. bude zapsán v matrice narození Úřadu města Olomouce na místo otce Romana M.

K problematice **mezinárodního prvku v řízení** na základě zjištění, že osvojitel je občanem Rakouska s trvalým bydlištěm na území Rakouska, zaujal odvolací soud stanovisko již v rámci usnesení č.j. 56 Co 78/2017-19. Z jeho závěru lze zopakovat, že mezinárodní pravomoc ve věcech osvojení (zrušení osvojení) není řešena v Nařízení Rady (ES) 1215/2012 (viz článek 2 odst. 2) písm. a) stejně jako v Nařízení Rady (ES) 2201/2003 s odkazem na jeho článek 1 odst. 3) písm. b). Problematiku mezinárodní pravomoci ve věcech osvojení (zrušení osvojení) neřeší rovněž žádná mnohostranná mezinárodní smlouva či dvoustranná mezinárodní smlouva mezi Českou republikou a Rakouskou republikou publ. sdělením Min. zahraničních věcí č. 9/63 Sb. Totéž platí o Evropské Úmluvě o osvojení dětí přijaté ve Štrasburku dne 24.4.1967 publ. sdělením Min. zahraničních věcí č. 132/2000 Sb. m.s., jejímiž signatáři jsou členské státy Rady Evropy (rovněž Česká republika a Rakouská republika). Pro řízení o zrušení osvojení schází právní úprava pravomoci také v zákoně č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém. V dané věci jde o zrušení osvojení ke **zletilému dítěti** nositeli občanství České republiky s trvalým pobytem na území České republiky. O osvojení osvojencem, občanem Rakouské republiky, rozhodl v minulosti **soud České republiky**. Analogicky za použití § 60 odst. 3) zákona o mezinárodním právu soukromém č. 91/2012 Sb. bylo možno dovodit, že zrušení osvojení k občanu České republiky v postavení osvojence s pobytem na území České republiky, o jehož osvojení rozhodl soud České republiky, náleží do pravomoci soudů České republiky.

Při řešení kolize práva lze odkázat na § 61 odst. 1) zákona o mezinárodním právu soukromém, podle něhož se vyžaduje, aby k osvojení (ke zrušení osvojení) byly splněny podmínky stanovené právním řádem státu, jehož občanem je osvojenec a současně státu, jehož občanem je osvojitel.

Podle § 3028 odst. 1) **zákona č. 89/2012 Sb.**, tj. občanského zákoníku (dále jen „o.z.“), jehož účinnost nastala 1.1.2014, tímto zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti.

Podle § 3028 odst. 2) o.z. není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných, a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

Podle § 794 o.z. osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní.

Podle § 797 o.z. na základě rozhodnutí soudu o osvojení se osvojitel, popř. osvojitelé zapíší do matriky jako rodič, popř. rodiče dítěte.

Podle § 833 odst. 1) o.z. osvojením zaniká příbuzenský poměr mezi osvojencem a původní rodinou, jakož i práva a povinnosti z tohoto poměru vyplývající (věta první).

Podle **§ 840 odst. 1) o.z.** jsou-li pro to důležité důvody, soud osvojení na návrh osvojitele nebo osvojence zruší; podá-li návrh jen jeden z nich, může se druhý k návrhu připojit.

Podle § 840 odst. 2) o.z. osvojení nelze zrušit po uplynutí tří let od rozhodnutí o osvojení. To neplatí, je-li osvojení v rozporu se zákonem.

Podle § 73 odst. 1) **zákona o rodině č. 94/63 Sb.** v jeho posledním znění, osvojení, vyjma osvojení nezrušitelného, může soud zrušit jen z důležitých důvodů na návrh osvojence nebo osvojitele.

Právní mocí **rozsudku** OS Olomouc, **č.j. 39 Nc 1051/2011-128**, tj. k datu 14.10.2011, došlo k osvojení tehdy nezl. osvojence Jakuba M. osvojitelem Romanem K. a osvojenec nese nadále příjmení osvojitele „K.“. Z odůvodnění rozsudku o osvojení plyne, že k osvojení došlo v souladu s hmotným právem České republiky i Rakouské republiky. Tehdy nezl. osvojenec byl občanem České republiky, osvojitel občanem Rakouska. S osvojením vyjádřili souhlas oba rodiče osvojence a také osvojenec, tehdy ve věku 13 let, vyjádřil souhlas se svým osvojením. **Po datu 1.1.2014**, kdy nabyl účinnosti nový občanský zákoník, došlo k úpravě automatické přeměny zrušitelného osvojení v souvislosti s uplynutím tříleté

lhůty od rozhodnutí o osvojení na osvojení nezrušitelné. Nová právní úprava opustila koncepci zrušitelného a nezrušitelného osvojení a zavedla **automatickou konverzi** dříve zrušitelného na nezrušitelné osvojení bez nutnosti o této změně rozhodnout soudně. Podle komentáře k novému občanskému zákoníku, § 840 je automatická konverze reflexí na revidovanou Evropskou úmluvu o osvojení dětí, článek 13, podle něhož před dosažením zletilosti osvojence lze osvojení zrušit ze závažných důvodů rozhodnutím soudního nebo správního orgánu, a pouze tehdy, je-li zrušení osvojení povoleno zákonem. Také revidovaná úmluva předpokládá, že po uplynutí doby určené hmotným právem smluvního státu Evropské úmluvy o osvojení dětí již nelze osvojení zrušit. Procesní úprava řízení ve věcech osvojení (§ 427-451 z.ř.s.), tj. zák. č. 292/2013 Sb. neobsahuje výslovně úpravu soudního řízení o zrušení osvojení. Je však zřejmé, že jde o řízení, v němž jsou účastníky osvojitel a osvojenec a v němž soud o případném návrhu na zrušení osvojení rozhoduje rozsudkem. Zrušení osvojení na základě dohody mezi osvojencem a osvojitelem však procesní úprava nepřipouští. O návrhu na zrušení osvojení vždy musí rozhodnout soud, a ten rozhoduje na základě hmotného práva (§ 840 odst. 1) a 2) o.z.).

V důsledku konverze původního zrušitelného osvojení na osvojení nezrušitelné, neboť uplynula hmotněprávní lhůta k podání návrhu na zrušení osvojení, dříve, než osvojitel podal žalobu na zrušení osvojení u Okresního soudu v Olomouci dne 23.1.2017, nikoli, jak je tvrzeno v odvolání dne 7.10.2016, nelze nezrušitelné osvojení již zrušit, a to ani za předpokladu, že na jeho zrušení se osvojitel s osvojencem dohodli. Osvojení má za následek zánik dosavadního příbuzeneckého poměru mezi osvojencem a původní rodinou a vznik právního poměru mezi osvojitelem a osvojencem jako poměru mezi rodičem a jeho dítětem (viz § 832 odst. 1 věta za středníkem a 833 odst. 1 o.z.). Stejně, jako nelze zrušit příbuzenecký poměr mezi rodičem a dítětem, nelze již zrušit poměr osvojitele a osvojence. Tento závěr platí navzdory tomu, že podle dřívější hmotněprávní úpravy obsažené v zákoně o rodině č. 94/63 Sb., § 73 odst. 1), zrušení dříve zrušitelného osvojení přicházelo v úvahu rozhodnutím soudu z důležitých důvodů na návrh osvojitele či osvojence bez časového omezení.

Podle aktuálně platné právní úpravy osvojení v České republice § 840-842 o.z., zrušení osvojení po uplynutí tříleté zákonné lhůty od rozhodnutí o osvojení již v úvahu nepřichází. Zda jsou splněny hmotněprávní předpoklady pro zrušení osvojení podle hmotného práva Rakouské republiky, v daném případě proto nebylo nezbytné zjišťovat. Odvolací soud s těmito závěry **potvrdil** jako věcně správný zamítavý rozsudek okresního soudu včetně jeho nákladového výroku podle § 219 o.s.ř.

V odvolacím řízení nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení s odkazem na § 1 odst. 1) z.ř.s. ve spojení s § 224 odst. 1) a § 142

odst. 1) o.s.ř. Osvojitel neuspěl v odvolacím řízení se svým odvoláním a na straně osvojence vznik odůvodněných nákladů v odvolacím řízení zjištěn nebyl.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1) písm. a) o.s.ř.).

V Ostravě dne 17.8.2017

JUDr. Eva Zavrtálková, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Tereza Polášková